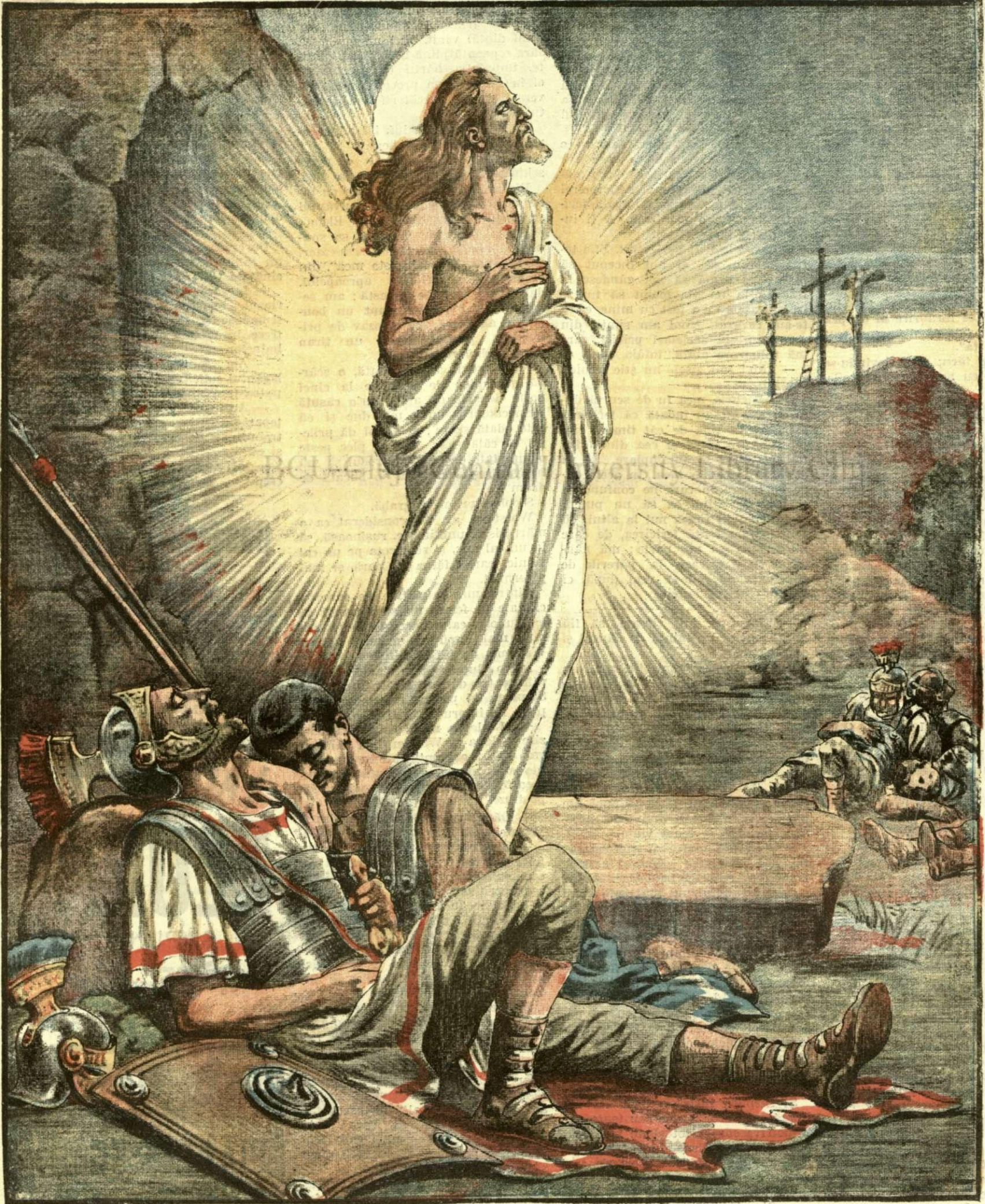

Universul de Paște

ABONAMENTUL
LEI 2,60 ANUAL
Abonamentele se fac numai pe un an.

COLABORATORII ACESTUI NUMĂR
Victor Eftimiu, I. Foti, I. Dragoslav, Ion Gruia, S. Hortopan,
Ioan Nițescu, Ana Codreanu, Const. Riuleț, etc.

ANUNCIURI
Linia pe pagina 7 și 8
— BANI 20 —

INVIEREA DOMNULUI NOSTRU ISUS CRISTOS

SUBTEI

— Roman de Alphonse Karr —

— URMARE —

Veni un moment, când privirile lor se întâlniră din nou ca și atunci, când s'au văzut pentru prima dată; Elena păli și și duse o mână la ochi; apoi de odată se sculă și cu o voce slabă zise:

— „Vino, ia-mă de aici, du-mă afară din oraș, într'un loc, unde să fie aer și copaci, din aceia frumoșii care spuneai rându' trecut că-ți plac atât de mult.”

Stephen o privi mirat: ea își pusese un șal mare și o pălărie. Se pusese fără să răspundă și o trăsură îi duse, nu departe de aici, într'o căsuță fermecătoare a lui Stephen. Nu se auzea alt sgomol decât orăcăitul broaștelor sub pațeri.

Luna, ascunsă sub niște nori, pe care îi tivise cu argint, răspândea o lucire, care nu era propriu zis lumina. Elena, năboșită, începu să respire mai ușor.

— „Ascultă-mă, zise ea lui Stephen, poate peste două ceasuri, ori peste două zile, ori peste două luni, mi-ai fi zis: „Te iubesc”; aș fi putut să aștept și să te fac să aștepti alte două luni, până să-ți răspund că și eu te iubesc. Dacă virtutea e o negațiune, trebuie să constea în aceea că nu faci cocace e rău, nu să-ți faci mai târziu; mă iubesc și te iubesc, nu știu ce înăurire ai asupra mea, dar din ziua când te-am văzut întâi, sunt a ta.”

— Câtva timp tăcu; apoi, lovindu-se peste frunte cu amândouă mâinile, zise:

— Doamne, ce-o fi gândind? Ascultă, adoase dansa, nu mă crede o femeie ușuratică, o femeie care ar face pentru altul ceea ce fac eu pentru tine; viitorul te va convinge că și-am închinat toată viața mea; mâine vei afla taina, care mă face să mă port așa.

— Și, cum luna toarnă răspândea o lumină mai vie, ea contempla pe Stephen; sorbea cu nesăț parfumurile vagi ce pluteau în aer, privea frunzișurile copacilor. Și privirile ei din nou cădeau pe Stephen.

— Iată, zise Ludwig, o situație fermecătoare.

— În clipa aceea, luna pe marginea unui nor, lumina mă bine privește; ea începu să scorbă mizerabile ce îmbălsăman aerul nopții, și a-ți îngă :

— Era o noapte ca asta.

— D-na Rechteren își reluă firul vorbeli:

— Să-nu dai voce să nu prea intru în amănunțimi asupra petrecerilor celor doi îndrăgostiți.

— Te scutește de ele, cu atât mai mult, cu cât niciodată nu le-am înțeles mai bine ca acum.

— Ortansa e destul de capabilă să te inspire, zise d-na Rechteren.

— Ortansa? zise Ludwig: ei deacei, nici nu mă gândeam la Ortansa!

— Doamna Rechteren deschise gura să întrebe:

— „Atunci la cine te gândeai?”

— Dar ghici atât de bine răspunsul, în cât nu mai puse întrebare.

— Elena se sculă deodată, întinse mâna lui Stephen, și mai privi o dată, își ridică ochii spre cer, spre arborii, care îi înconjurau; privirile sale se mai opriră o dată asupra lui Stephen, și îi zise:

— „Adio, să nu vii după mine.”

— „Apoi plecă, se urcă în trăsură și se întoarse acasă.”

— Stephen rămase zdrotit. „Elena nu-i o femeie ușor de înțeles, își zise el: în purtarea ei față de mine e ceva neînțeles. O femeie, oricât de ușoară, oricât de lesne de captivat ar fi, tot ar face oarecare miștură, pe care dânsa nu le-a făcut!”

— A doua zi primi scrisoarea următoare :

— „Stephen, te iubesc. Ești unica mea dragoste în viață. Nu voi mai

iubi niciodată pe altul, decât pe tine. Viața mea s'a sfârșit, ai dreptul să cunoști cauzele ciudatei mele purtări; iată-le: din clipa în care te-am văzut, te-am iubit; am răs în totdeauna de patinele astea fulgerătoare, de care vorbesc poezii; dar am păți-to. La început mi se părea că dragostea aceasta îmi va deschide orizonturi noi. Apoi, nu știu cum, n'am gândit la situația mea. Am crezut că nu crea destul să te iubesc eu, trebuia să mă iubești și tu, și ea iubirea, pentru un suflet ca al tău, trebuie să fie un sentiment atât de sfânt, în cât numai o femeie curată, nepătată îl poate înșufla. Mă ia drept o femeie cinstită și va afla că nu sunt decât amanta gamului, pe care-l crede bărbatul meu.”

— Atunci am văzut cum pierde ea o umbră toată fericirea pe care mă făcuseși s'o viz: atunci mi am măsurat toată întinderea nenorocirii și necinstitiei mele, văzând toată fericirea pe care o pierdun. A fi iubită de el!

— Câteva zile n'ai mai venit. Știe totul, mi-am zis, și am început să plâng, pe urmă să mă gândesc la tine ca la un vis menit să nu se izbândească. Ce a fost cu mine, când te-am revăzut, când am simțit din nou impresia aceleiași priviri, care mă tulburare atâta, întâia oară.

— „Ah! îmi zisei—nu știe nimic; mă iubeste...”

— Dar bucuria mea fu de scurtă durată; mă gândii îndată că fericirea asta nu va ține de cât timpul trebuincios s'o pierd și cea dintâi înțebare pusă la întâmplare, își va descoperi situația mea. În acele clipe de tăcere în care ne confundam și unul și altul, ca să nu putem gândi mai în răgaz nul la altul, eu contemplam toată fericirea, de care nu trebuia să am parte; mă gândeam cu desperare la păreri de rău, care nu puteau veni după, ci înaintea acelei fericiri.

— „Doamne, îmi ziceam, să fiu iubită numai un minut de dânsul și apoi să mor.”

— Apoi îi veni o inspirație, așa, din senin:

— „Minutul acesta îl voi avea azi chiar. Măine poate va fi prea târziu!”

— Și te-am luat cu mine. Am gustat două ceasuri de fericire, cu care voi fi mulțumită pentru tot restul vieții. Aș fi vrut să mor, să mă omor; n'am avut tăria și apoi am găsit ceva dulce în amintirea acestor două ore, în toată viața.

— N'ai să mă mai vezi nici odată; nu vreau să stric farmecul acestor două ore, atât de frumoase. Acum, când știi totul, nu mai mă poți iubi. Adio.

— Are dreptate, zise Stephen, nu trebuie să stricăm aceste două ore. Chiar într'o viață, pradă altei dragoste, aceste două ore au fost frumoase și îmbătătoare; n'am să caut s'o mai revăd, oricât aș fi de ispitit; n'am s'o mai revăd, cu tot păru' ei cel frumos, cu toată regularitatea și noblețea chipului ei, cu toată mlădierea taliei ei; n'am s'o mai revăd, cu tot focul ochilor ei, cu toată dragostea ei.

— Și Stephen însuși o listă atât de lungă a tuturor acelor „cu toate că” împotriva cărora totuși nu mai voia să revadă pe Elena, în cât nu mai avea alt gând, de cât acela de a o revădea.

— Și bine a făcut, zise Ludwig.

— Și-a făcut rău, zise d-na Rechteren.

— De ce să ne creăm mereu o viață de luptă și de oboseală, să ne chinuim în numele „datoriei”, și să

ne ferim de plăcere, numind o crimă?

— Toate simțirile adevărate, care ne încolțesc în inimă, sunt legitime.

— De ce, răspunse d-na Rechteren, când ai băut o băutură delicioasă, să nu-ți clătești fundul paharului cu apă, ca să faci o băutură fără gust, care nu seamănă cu prima băutură. De cât atâta ca să te faci s'o regreti și să-ți turburi amintirea?

— Dragă mătușică, ai o inimă cum nu se poate mai de spirit.

— Micul Walstein întâlni într'o zi pe prietenul d-tale, Stephen.

— Walstein era foarte fericit. I se întâmplase un lucru din cele mai serioase în viața lui. Avea un proces, i se trimiteau și lui citații, cu celui dintâi venit. Nici nu mai șsea fără o gonă plină de hârtii timbrate, împrăștiată hârtii de acestea la el în salon, zicea procesul meu, adversarii mei, judecătorii mei, avocatul meu.

— Cu toată bucuria lui, își aduse aminte și zise lui Stephen:

— Apropo, la mine e o mare schimbare: nevasta mea e la țară.

— Walstein avea încă un mod cu totul deosebit de a pronunța cuvântul „nevasta”, când vorbea de Elena: expresia fetei sale și vocea sa spuneau limpede: „Sunt un seducător, un scelerat. Zic: „nevasta mea”, din respectul ce datorăm aproapei, dar Elena nu mi-e nevastă; am sedus-o, am înșelat-o; sunt un bon-doc, e adevărat, dar grozav de pri-mezios, pentru femei, un tiran crud, le dau repede gata.”

— I-a venit așa, deodată, o scăr-bă groznică de oraș; e la cinci poște departe de aici, într'o căsuță fermecătoare, unde mă duc și eu câte odată seara; asta îmi dă prilejul să călătoresc. Am să plec peste o jumătate de oră; ar trebui să mă întovărășești și d-ta o bucată de drum!”

— Stephen primi cu grabă.

— Walstein ar fi considerat ca o mărturisire umilitoare, rușinoasă, să ia un cal mic, și se cocoța pe un cal voinic, care-l făcea să pară și mai pipernicit.

— Dintr'o mie de motive, pe care, în calitate de femeie nu sunt ținută să le cunosc, cabul acesta mare era mult mai greu de condus pentru Walstein, de cât un altul.

— Într'o luptă, care s'ar fi sfârșit rău pentru dânsul, fără ajutorul lui Stephen, își perdu cravașa și Stephen i-o împrumută pe a sa.

— „Le legea mea, dragă prietene, zise o doua zi Walstein, cu chiu eu voi, abia ț-am putut aduce cravașa; nevasta mea o găsea atât de frumoasă, că voia cu orice chip s'o păstreze.”

— Dă-mi voce să i-o trimet, dragă Walstein.

— Bucuros, iată adresa ei: de altfel e foarte ușor de recunoscut; o casă cenușie, o grădină, al cărei zid e acoperit de garoafe.

— Azi te duci acolo?

— Nu știu, am să-ți spun sigur după masă.

— După masă, îi spuse:

— „Nu mă voi duce la țară nici azi, nici mâine: altfel măș fi înșărcinat cu țarul d-tale.”

— Stephen se urcă pe cal și porni. Se anunță la Elena, pe care o găsi singură.

— Stephen, zise ea, de ce vii aici? De ce-mi tulburi pacea? Amintirea celor două ceasuri îmi ajunge, ca să-mi facă tot restul vieții fericit; am fugit de orice altă distracție.

— Si Elena începu să înșire toate motivele serioase, pentru care Stephen n'ar fi trebuit să vină: Stephen răspunse ce-l veni în minte, și Elena se convinsese că el avea dreptate. Din acea zi, Stephen se asigură întâi dacă Walstein se ducea la țară; când acesta rămânea în oraș, Stephen încăleca, ajungea la Elena la miezul nopții și se întorcea a doua zi, înainte de a se lumina.

— Cam tot atunci avu loc o conspirație politică, ai cărei complici fură căutați cu mare grijă. Walstein

— A se citi urmarea în „Universul Literar” ce va apare Duminică viitoare.

Sacul cu glume

— Marinică, măcelar îmbogățit, ducându-se la moșie chemă la masă pe maimărimile comunei: notarul, preotul și învățătorul. După mâncare, se apucară de povești. Învățătorul spuse și el glume amuzante:

— „Când, în școală, zisei unui elev: Ia această, măi, leane, spune-mi: „Cine-a-bunat Troia?”

— Elvuk se ridică la picioare și răspunde:

— „N'am luat-o eu, domnule învățător, zău n'am luat-o.”

— Onșpeții se porniră pe ris, părându-se cu haz naivul răspuns.

— „Măi, zise și el, și încă și mai cu poșta de cât cei l'alți, și apoi adăugă:

— „Și când colo, mă prind că tot ei o luate, pungașul!”

— Un croitor vrea să-și facă client pe un tânăr elegant care șade în vecinătate.

— Încearcă și la mine, zise mesteriașul, și vei vedea că am știut frumoase și că nimeni nu mă înțelege în croiala pe care o dau eu hainelor.

— Am croitorul meu, răspunde elegantul solicitat și niciodată nu vei putea face ce face el.

— Auzi, auzi! replică croitorul înțepat. Da ce face el adică așa de extraordinar pe care să nu pot face și eu?

— Mi-a stat și-mi face mereu credit.

Casă de Sănătate

SPECIALA PENTRU

BOALE DE FEMEIE

SUB DIRECTIONA

Doctorului I. KIRIAC

Chirurg primar, șef al serv. de ginecologie și obstetrică Eforia.

SECTIE SEPARATA pentru BARBATI

(hemeroid, hernii, tumori, calcule vezicale, stricături uretrale, etc.)

Strada 21, la nr. 8, în localitatea Eforia

— TELEFON 2796 —

LAPTE CRIN
FLORA
SAPUN DE
LAPTE CRIN

MARE
Inlesnare de plată
PIANINE NOU
DIN CELE MAI BUNE FABRICI
VINDE FĂRĂ NICI UN ACONT
la rate lunare a lei 40
Georg Degen, București
Alături de Cofetăria Copia.

Poveste de Paști

de I. DRAGOSLAV,

Iată-mă dus cu mintea înapoi, cu douăzeci de ani în urmă.

Pe atunci, stam într-o casă cu fața spre răsărit, o casă cu două odăi și cu târnaț de scânduri, cu ușa galbenă și cu o fereastră de-asupra ușii însă, tot pe locul nude e alta acum mai nouă și tot cu târnăv dat dat cu verde.

În casa de mai sus am petrecut toată copilăria mea, și nu pot uita nimic din câte am tras și petrecut în ea.

În casa veche mi-am văzut frăților, o bunică și pe mama, și tot în casa veche am petrecut cu dănsii în cele mai fericite zile Sărbătorile și neuitatele ierne cu nopțile lor pline de strigoi, și împeștritate cu poveștile mărunțate ale tatei și a-tător și a-tător prietenii de ai noștri din care azi nu mi-a rămas de cât unu, doi. Și dacă n'am nădat cum petreceam sfânta Vasile și Sărbătorile Crăciunului, apoi, cum, Doamne ferește, aș putea uita Paștele.

Și când mă gândesc cum petreceam și zilele astea, mi se scurg lacrimi pe suflet de duiosie și de părere de rău.

Grozav sufăr, la zile mari, și cu atâta sufăr cu cât mă duc acasă și numai dau de cei cu care mă învățasem să-i văd și să petrec cu dănsii.

Căci numai ei, își dădeau seama ce însemnătate au sfintele zile ale Paștelor.

Deci aș vroi să rămân o mică icoană a sărbătorilor astora de acum 20-30 ani în urmă de vremuri apucate de mine, așa cum știați oamenii, să petreacă. Și nu numai oamenii de ai noștri, ci și boerii mari vechi. Aștia harim încă din post își poartă rudele nepoți, veri, cumetri, copii să vie să petreacă Sf. Paști împreună, și așa se strângeau roată în jurul celui mai bătrân dintre toți și cu case încăpătoare și petrecau de și scoteau din petec.

Și-acuma, e un lăutar la noi în târg toți îi zic: „Moș Anghel”. Il tin minte de când eram de vre-o zece ani. Pe atunci, era mai tânăr, cu barba albă căruntă, cu înfățișarea mândră și trupul năst și voinic, cânta din chitară și din gură ca și acum, și înconjurat de cei mai buni muzicanți. Dar întrebăți-l: Moș Anghel, vremurile de odăta... hai? „Hei! he! și-ar ofta adâne, lăsând să se întrezărească cenușa trecutului care e încă fierbinte pe sufletul lui încă tânăr.

Și moș Anghel ține minte cum petrecau bătrânii Paștele, o lua lin ziua întâia și trei zile nu ieșeau din casele mai marilor târgului și de la gospodari; iar când scăpa zicea: „Bogdaproste” și D-zeu să vă fie sămătoși.

Creștinii noștri de odăta știați că sfintele sărbători să-i găsească acasă, să petreacă și să ajute și un nevoiaș.

În seara de înviere veneau la biserică: și ieșeau în ziua cu toți creștinii, la a doua înviere erau iar în păr și era un obicei că se sărutau în biserică, după slujbă. Atunci se începeau din nou, ca să se ție iar la anul. Ba printre creștinii ce veneau la înviere, era și un moșier jidov, un om de treabă. Lumea îi zicea „Laba Moscovicii”, își cumpăra lumânări și vanea și el cu familia la înviere, că așa cica zicea, că de ce n'ar ține și legea creștinească, când atâta lume crede în ea și îi lege bună. Bietul om, a murit acum vre-o zece ani tocmai în noaptea de Înviere după ce a venit de la biserică și a stat la masă cu copiii și a ciocnit un ou zicând și el ca toți creștinii: „Hristos a înviat!”.

Lumea, la noi crede că cine moare spre ziua de paști și în săptămâna luminată de după paști, sufletul lui ori ce ar fi făcut — merge de-a-

Obiceiuri de Paște

O procesiune în Barcelona

dreptul în răi. Și ziceau oamenii, că de și jidovul nu era botezat, dar crezând în Hristos, anume D-zeu a făcut să moară în noaptea de Înviere, doar i-a ierta păcatele. Jidovii habotnici din târg, ziceau că anume l'a luat D-zeu în noaptea ceea, ca drept pedeapsă și pildă și pentru alții să nu facă ce-a făcut el.

Ba lucrurile astea prin mahalalele unde erau și ovrei învecinați cu românii, a dat tot și la pâruești între femeile de român și ovreice, ba prin Lutărie ci-că a trebuit să meargă și poliția, și au fost și procese la judecătoria de pace. A fi fost așa ori nu, nu știu bine că pe vremea ceea nu eram acasă. Atâta pot să spun, că se petrecea bine pe la Paști, și să petrece și acuma, de și e cam vinul scump și hrana, la fel. Dar e vorba ca pe atunci, era mai ceva. Scrânciobul său dulapul, ouăle împeștrițe și cozonacii mari cât un copil și vechea pască. A pierit însă un obicei.

A doua zi de Paști, își făceau unii așa să zic vedere, sau vizite: neamurile între ele. Și fiecare ducea la rușă lui ori prieten — ce i-ar fi fost — o pască, ori un cozonac, și câteva ouă. Iar cei ce le primea pe lângă câteva pahare de vin, primea și altă pască, ori cozonac și alte ouă roșii și împeștrițe.

Astăzi, obiceiul ăsta cu mergerea bătrânilor pe pământurile necunoscutului a perit, în schimb se duc oamenii la scrânciob: cum se zice pe aici „dulap” și pe care au obiceiul de a-l ține spre învârtitură de la Paști până la Duminica Mare. Atâta ca dulapul nostru are șase scaune, și la oamenii pe care îl învârt zic: „Scrânciobari”. Și în vreme ce el se învârte, lăutarii cântă, hora joacă. Ah, și cât nu mă bateam după scrânciob. Cum răsărea soarele eu și prietenii de școală și de joc, eram lângă el, și cel mai hărțuiam, și ne sbântuiam în el; iar când ajungeam în crucea lui mi se părea că sunt pe altă lume, și aveam o mare mulțumire și mi se părea că cine știe cine sunt eu pe lângă copii ce nu îndrăzneau să se suie ca mă-cine știe cine sunt eu pe lângă copiii veneau scrânciobarii și ne goneau.

Apoi, de acolo, o luam cu mingea și ciocnitul ouălor.

Însă cei mai chitiți în ciocnitul ouălor erau băieții de prin Buciumeni și Opreșeni. Și ăștia învățasera de la Radașeni. Cu ei aveam mult de lucru, că-mi luați oul meu și al lui și mi-l ciocnea de dinți. Le cântărea să vadă cât e de greu unul și altul. Pe urmă când era la ciocnitul de eram să dau eu, îl ținea pe al lui așa în mână ca de nu luam seama îmi stricam oul de degetele lui. Și dacă îl ciocneam apoi, să uita unde i l'am lovit, dacă era cumva lovit mai deoparte nu mi-l da că de ce nu am dat cu el în vârf. Și când mi-l da de câștig, mai nu plângea.

Din pricina asta noi băieții le-am prins ticu, și spre petrecerile noastre făcusem și un joc: „de-a ciocnitul” unde plâsmuiam aidoma și cu prisosință și cu haz mofturile băieților de la țară.

Și așa o duceam toate sărbătorile paștelui, iar când eram din ele parcă ne desiepeam de ceva scump așa ne părea de rău.

Și așa, am dus mulți ani în bucurie și cu prietenii până când vremea a început a fi cam șagălnică cu mine și să-mi ia an cu an din suflet și de prin prejurul meu.

Astăzi parcă sunt venit de pe alte pământuri, alți copii petrec în locul meu și plini de aceeași bucurie. Pe când eu doar trec pe lângă ei, și îmi amintesc de cele ce au fost. Și scrânciobul de la Hoisie se învârte, lăutarii cântă, lumea petrece nici nu le pasă de mine: Vorba ceea:

Din codru rup o rămurea,
Ce-i pasă codrului de ea?

Atâta am rămas cu amintirea iar azi sosind pentru atâtea oară sfintele sărbători, m'am așezat și am scris iar brașoava să nu treacă sfânta înviere și zilele ei nepomenite de mine și anul ăsta.

CARPAȚII

Cu fruntea albă de veacuri,
Veghiază bătrânii Carpați,
Privind peste râuri și lacuri
Cu fruntea albă, de veacuri,
Hotar între noi și între frați.

Hotar într-o lume în care
Și inima veșnic și gândul
Ne zboară, visând războare,
Hotar într-o lume în care
Ne 'nbie trecutul, visându-l.

O, unde e lancul Vitcazul,
Iubitul Carpaților Crai,
Să plângă și astăzi necazul
Poporului, — unde-i vitcazul
Să 'nvie al libertății alai?

Și Horia, Cloșca, Crișanul,
Martirii pământului sfânt,
O, unde s'ă vadă alcanul
Poporului cărui — vicleanul
Venetic, — nu-i lasă cuvânt?

Ei încă nu's morți ci 'n morminte
Așteaptă răsplata grozavă
Când iarăși de zgomot de flinte
Incepe-vor muntii să cânte
Ș-atunci ei fără zăbavă
Cu glasuri de tunet striga-vor
Dreptatea de veacuri strivită
Și șoimii în lanțuri sbura-vor
De-o soră a noastră hrăpită!

S. Hertopan.

Epigrame

Unul orator
Cu cinci bani am cumpărat
Tipărit, discursul tău
Și, citindu-l, am zis, zăă,
Face prețul ce am dat!

Unuia ce nu-i place apa
Sugacef, văzând că morții
Sunt stropiți cu vin mered
Sughitând de post și zice
De ce nu's un mort și eu.

Ioan Nițescu.

Oul discordiei

Într-o Sâmbătă seara, în ajunul Paștilor, pe o vreme rece și uscată de început de April, morarul Simion, întors din oraș acasă, sta înțepenit pe un scaun în fața focului vîd din cămin, cu coatele rezimate pe solduri, ținând cu o mîna, între picioarele lui desfăcute, o pungă mare de piele în care arunca cu cealaltă mîna, unul câte unul, arginții sumatori pe cari îi câștigase în ziua aceea.

Un surâs crispat de țaran lacom mărturisea plăcerea pe care i-o pricinuia muzica monotonă a zăngănitului metalic. Gherghina, nevastă-sa, în vreme ce își prăvea pregătirile de cină, strecura spre punga sonoră o privire ascuțită, și ochii înveselii clipa la fulgerarea scurtă a strălucitorului disc de argint care străbatea lumina roșiatcă.

Ființele acestea două aspre și muncitoare se luaseră în tinerețea lor mai puțin poate din dragoste ca din socoteală bine chibzuită, cunoscându-și fiecare gustul de rădăcină și de economic: și pe măsură ce rosturile le mergeau tot mai bine, lăcomia lor de câștig creștea. După cincisprezece ani de căsnicie, lipsii de copii cum erau, nu știau încă ce însemnă certurile între soți. Egoismul în doi și zgărcenia comună îi lipise într-o pace continuă de care nu se puteau bucura alte căsnicii mai darnice.

Ciorba de fasole fumea pe masă; în clipa când se așezară la masă, li se părură că o tânguială prelungă moare afară lângă ușe.

Ațintiră urechea mirată; locuiau singuri, ne avînd ca ajutor decât pe un băiat din sat care ședea la părinții lui.

— Era glas de om! șopti femeia îngrijorată.

— Nu cred, răspuse bărbatul; pădurea-i la doi pași, vîntul suflă și sueră printre ramuri ca și cum.

— Ba nu; am dreptate, ascultă, bate cineva.

— He! Întră.

Zicînd acestea, Simion puse mîna pe un vîtraș cât toate zilele, și nevastă-sa acoperi repede cu o strachină ciorba fierbinte, poate de teamă ca să nu se răcească și poate de teamă ca să nu fie silită să dea din ea nouului venit.

Cel care intră nu merita atîtea precauțiuni. Era un bătrîn lîng și slab, bărbos și pletoș ca un popă, ne-ous de zdrențuit, cu niște ghețe rufe în picioare și o pălărie îngăurită în cap; desaga pe care o purta la sold era goală și subțică ca stomacul unui flămnînd.

— Ei! ce mai vrea și ăsta? întrebă cu neaz femeia.

Și mai înainte ca omul să-și poată spune dorința sau rugămintea, Simion adăogă cu un ton hotărîtor:

— Ai gresit adresa taică. Nu-i rost de mîncare aici. Vezi de închide ușe bine pe din afară.

Dar bătrînul nu se grăbi să iasă; dîmpetrivă, pasnic și surzător în fața relei primirii ce i se făcea, el se duse spre cămin.

— Lele Gherghino, zise el, nu-ți cer decât o strachină din ciorba de fasole pe care ai acoperit-o colo pe masă...

— Cine ți-a spus că-i ciorbă de fasole?

— Nasul meu; miroase aci a ciorbă de fasole, cu toate că e acoperită. Lasă-mă mai întâi să mă încălzesc puțin la foc; căldura pe care ași căpăta-o nu vă va lipsi de căldura pe care o aveți.

— Hm, de! mormăi Simion; îți vine poate cheful să te așezi în dreptul meu, și atunci...

— Am să mă așez mai la o parte. — Apoi dacă nu cere decât atât... Incepu Simion hotărît, întrebînd din ochii pe nevastă-sa.

— Adică îți place tie să ai lângă

ține, în vremea mesei, un cerșetor murdar și păduchios?

Bătrînul nu se speria de desgustul și neazul morăritei.

— Nu vă ceream decât să mă încălzesc puțin, apoi să mă culc în pătul, pe un snop de paie. Sunt prea obosit ca să pot merge mai departe.

— Cum, numai atât! Auzi! Cucu-nașul mai dorește poate ceva? exclamă Gherghina batjocoritoare și îndârjită: trăind bine și din plin, nu putea suferi pe calici.

— Să mă ierte Dumnezeu! răspuse cerșetorul, dar mai doresc ceva. Ași vrea înainte de a mă duce să mă culc, un codru de pâine ca să nu mor de foame.

— Ei vezi! zise morărita adresîndu-se lui Simion. Să găzduim pe dumnealui de la început până la stărsii? Atît mai trebuia: ce suntem noi ca să dăm de mîncat și de dormit tutulor trîndavilor și veneticiilor?

Zdrențuitul nu zise nimic, dar din ochii lui învăluiți pe jumătate de o pleapă înroșită, porni în ochii morarului o privire de milă așa de străpungătoare, în cât zgărcitul se înfiora ca un câine care vede un fulger și cu o mișcare de automat, fără a zice un cuvînt, tăia o felie, cam subțire totuși, în lungul pînii, și o aruncă în mîinile deschise ale bătrînului.

Cîteva clipe după aceea, el se sculă, făcu semn cerșetorului, și arătîndu-i curtea, zise:

— În fund, e pătutul. Culcă-te în prag. Du-te fără lumină... ești în stare să dai foc.

În zorii zilei — era Duminică Paștilor — Simion și cu nevastă-sa ieșind în curte se întîlniră cu oaspele lor rău venit. Cu toată primirea rea, cu toată mila indeplinită cu searbă, morarul și morărita fură întîmpinați de mulțumirile umile și nesfârșite ale bătrînului care, scoțînd din haina petecită un ou

de toată frumusețea, li-l dete ca des-păgubire.

— O femeie care trecu adîncă mi l'a dat cu dragi inimă, zise el; vă rog să-l primiți nu ca plată, ci ca mulțumire.

Zicînd acestea plecă schiopătînd ușor. Simion și nevastă-sa cercetară oul cu luare aminte. Avea aceeași culoare și aceeași formă ca toate ouăle. Numai coaja avea într-o parte culoarea albă, iar în cealaltă verzuie.

— E un ou de găină, zise Gherghina văzînd partea albă.

— E un ou de rață, zise Simion către care era întoarsă partea verzuie.

— Îți spun că e un ou de găină; mă pricep și eu, ce naiba.

— Te înșeli; și eu mă pricep, și-ți spun că e un ou de rață.

— Încăpătînatule! Cum poate fi așa de alb oul de rață?

— Cătrăoico! Nu vezi că un ou de găină nu poate fi așa de verde?

— Luate-ar naiba, chiorule! Vă ră-ți ochii în el și uită-te bine.

Zicînd acestea, morărita întinse cu un gest furios, spre nasul lui Simion, pumnul care cuprîndea oul. Morarul, temîndu-se să nu primească pumnul în față, dete cu palma peste brațul ei; zguduitoru făcu să-l sară oul din mîna și să cadă jos unde se sparse. Cîinele se repezi și-l înghiți din două înșurături.

Atunci, furia morăritei nu mai avu margini.

— Ah! ce dobitoac! Am pierdut un ou așa de frumos!

Simion nu era mai puțin necăjit.

— Ei! tu ești de vină, năroado! Ce nevoie era să spui că e un ou de găină?

— Da, era de găină!

— Ba de rață!

Și amestecînd exclamațiile acestea două alternate cu resursele unui vocabular grosolan, iată-i timp de o oră continuînd să se certe pentru întăia lor în viața lor conjugală. Și, la un cuvînt mai furios ca celălalte, Simion, nebun de mînie, începu să care nevastă o înșuruire

de lovituri de pumn care ar fi omorât-o poate dacă popa, trecînd pe acolo, n'ar fi intervenit ca să-i des-păta și să-i potolească.

Înțetul cu înțetul, efectul celor acesteia supărătoare pieri; cei doi soți își reluară viața lor obișnuită. Și, mulțumiți cum erau de niște câștiguri cari se îngrămădeau în punga lor, nu se mai omărau de a furisului acela de ou până în zori următor când venirea Paștelui, îi aminti în moe fatal.

— Doamne, mormăi Gherghina în dimineața zilei aceleia, n'o să mai căpătăm și anul acesta de la vre-un zdrențuit vre-un ou de găină ca cel...

— Ou de rață, vrei să zici, întrebuse bărbatu-său.

— Cum? Tot mai ții? N'ai văzut căt te-șeli? Era de găină.

— Bre! Dar trîznită ești! Nu te-țelegi că era de rață?

— Ba nu! Uite, de-ași ști că nu lăți mai rău ca anul trecut, și tu am să zic până oi muri: era de găină, de găină, de găină...

În pumni puternice îi căzu peste fațea, intrerupîndu-i vorba, rîndu-și doi dinți, stîgîndu-i obrazul. Căzu jos amețită; ea s'o făcu să se scule, Simion în care exercițiul forței bestiale deslînțuise toată lăpta, îi dete o lovitură de pieier în sală. De data asta, la strigătele victimii, uăvăli în casă jendarmul și duse pe morar la primărie unde îi făcu proces-verbal. De aci, proces la judecătoria urmat de o condamnare la zero zile închisoare.

Din ziua aceia începu ruina morarei lui Simion. Morarul era desconsiderat, morărcasa bolnavă de la urma bătăii, clientela fugea; lucrările cele mai necesare, grija morarei și a casei, fură neglijate. Cei doi soți trebuiră să-și cheltuiască capitalul ca să nu moară de foame.

Doi trei ani trecură așa și cîmpionii lor se isprăviră. În ziua când nu le mai rămăsesse decât vre-o două sute de lei în lădița de sub pat, Gherghina începu să plîngă și să geamă:

— Nu e păcat că niște oameni cliaburi și cărora le plăcea să trăiască după chef ca noi să fim siliți să moară de foame din pricina unui ou de găină?

— De rață, țipă Simion privîndu-l cu ochii furioși.

— Iar vrei să 'ncepi!

— Și tu nu vrei să pricepi?

— Ce să pricep? L'am văzut cu ochii mei și am să zic ce am mai zis: era de găină, de găină!

Coarta se aprinse ca și mai înainte, loviturile plouară, dar, femeia hotărîată să nu se dea învinsă se trase spre cămin și apucă vîtrașul cel greș...

O clipă după aceea, un țipăt grozav izbucni, urmat curînd de o tăcere de moarte.

În aceeași seară, cerșetorul cel bătrîn se afla în oraș, când la colțul unei străzi văzu o învălmășeală mare. Mulțimea înconjura o căruță în care se deslușea forma unei femei acoperită cu o pătură și așezată între doi jandarmi.

— Cine e? întrebă zdrențuitul.

— E morărita de la Deleni care a crăpat capul lui bărbatu-său pentru un ou de găină.

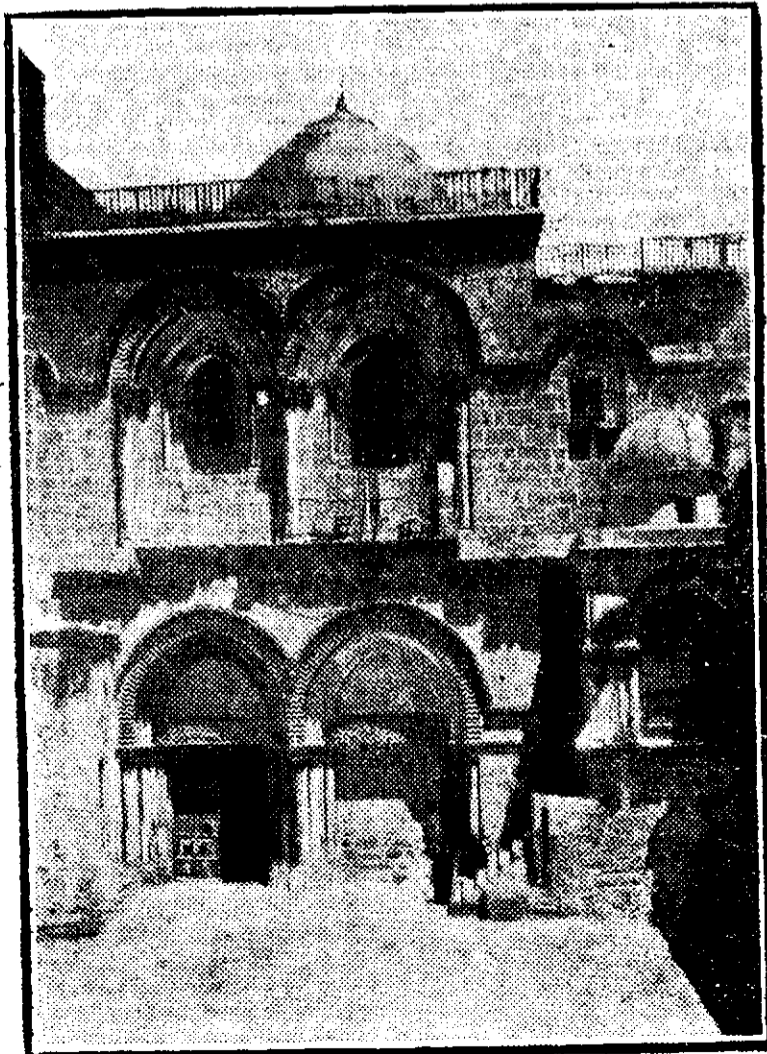
— Nu, zise cineva din mulțime pentru un ou de rață.

— Nu era nici de găină, nici de rață, zise bătrînul surzător simțit, era oul discordiei, oul neînțelegerii. Le-a fost dat ca răsplată pentru inima lor rea...

Și zicînd acestea, bătrînul dispăru.

I. D.

VEDERI DIN IERUSALIM

Poarta bisericii Sfântului Mormânt

Artă și artiști

EXPOZIȚIA „TINERIMEI ARTISTICE“

Pictori: Aricescu, Artachino, Murnu, Petrașcu, Steriadi, Satmary, Vermont și Verona

Cu acelaș fast, obișnuit de când s'a ivit la noi excelența asociație artistică „Tinerimea artistică“, în mijlocul aceleiași afluențe de amatori convingși și de amatori de serbări artistice, s'a deschis și a paisprezecea expoziție anuală a întâiei grupări serioase artistice, de la noi. Printr'un frumos avânt ce a pu-

tivitatea „Tinerimei“, nu-i mai puțin apreciabilă această activitate, din punct de vedere calitativ.

Intr'adevăr, dacă membri fondatori ai „Tinerimei“ își păstrează și își întăresc, an cu an, falma de care se bucură, nu-i mai puțin adevărat că și ceilalți artiști, primii alături, în expozițiile societății, sunt cel pu-

desenator și caricaturist, ale cărui lucrări, pline de un realism aproape brută, plac prin exactitatea desenului și frumusețea efectelor de culoare, prinse cu o mână de meșter.

Hotărât, să lucreze mai mult în ulei, pictorul acesta ar putea pune și mai tare în lumină calitățile-i de artist — atât de mult încâtusate de restricțiile și banalitățile lucrărilor de șablon.

Cu totul unitar s'ar putea spune deplin stăpănit de acelaș fel de a face rămâne *Petrașcu*, ale cărui peisagi, cuprinse într'o tonalitate mohorită, complet potrivite sentimentului poetic ce le stăpânește, denotă puterea unui artist mare, a că-

poziție, „Isus arătându-se apostolilor“, lucrare de valoare, atât prin originalitatea compoziției cât și prin seriozitatea cu care sunt studiate și prezentate personajele în tonalitățile de o claritate, atât de caracteristică lui Vermont.

Și are apoi atâtea mici frumuseți de „genre“ și câteva țigănci, și apoi fermecătoare acuarele ce pot ușor acapara noi amatori de artă, în cât nu-i de mirare că Vermont rămâne unul din supremii stăpâni ai publicului și unul din artiștii noștri cei mai cu greutate.

Nici n'am putea avea ca încheiere a acestui articol, un motiv mai frumos decât pe *Verona*, un alt stăp-

A. SATMARY

JEAN STERIADE

C. ARICESCU

G. PATRAȘCU

tut lua arta, în timpul din urmă, această expoziție are o însemnătate, cu atât mai mare, cu cât progresele înfăptuite mulțămite ei, sunt astăzi cu atât mai evidente.

Și de nuda, la început, expozițiile acestei grupări artistice încăpeau și prea încăpeau, într'o singură sală a Ateneului, acum imensa cupolă a vechii „Panorame Grivița“ abia de poate cuprinde sub ea, în cele zece saloane toate lucrările bune, ce merită să fie expuse.

De ar fi să socotească cineva numai progresul acesta material, această creștere a numărului expozițiilor și a lucrărilor expuse, și încă ar avea de ce să fie nimit.

țin demni de această tovarășie.

În acest articol mă voi ocupa numai de câțiva din întemeitorii „Tinerimei“, rămânând ca într'alt articol să mă ocup de sculptori și de ceilalți expozați.

În ordinea catalogului, găsim pe pictorul *C. Aricescu*, reprezentat prin opt lucrări, opt peisaje, realizate cu un discernământ fin al armoniei de culoare, mai toate caracteristice prin sinceritatea cu care artistul notează simplitatea naturii, cu o ușurință de factură cu totul personală.

Este un artist de mare merit, care a muncit neconținut o viață întreagă, răsușind să rămâne cre-

rui creație mai puțin factice și deci mai puțin pe înțelesul tuturor, ascunde tezaure de simțiri și calități de comparație atât de apreciabile cu cât sunt mai rare.

Poate că este unul din cei ce ar putea, cu ușurință și fără regrete să-și strângă la un loc toate lucrările, fără să fie stăpănit decât de sentimentul încrederei în sine însuși, datorit legăturii puternice ce le leagă toate lucrările sale într'un tot armonios și complet unitar.

Steriadi, cu câteva priveliști din Veneția și câteva vechituri de case bucureștene, cu aceleași notări simple pe un desen cântat, ne apare

al „Tinerimei“.

De astă dată stăpânește nu numai calitativ, dar și cantitativ — având o întreagă secțiune rezervată lucrărilor sale.

Ne prezintă nici mai mult, nici mai puțin decât 68 de lucrări, câteva de dimensiuni mari, cele mai multe stăpânitoare prin vigoarea unui culorit în care tonalitățile nu sunt niciodată ridicate, toate armonizate cu un simț al naturii, mai mult decât rar.

Are câteva minunate priveliști ale vieții noastre câmpenești, din care trebuie să notez cele două admirabile „Hori“ și apoi câteva lucrări caracteristice, evocatoare ale cam-

ARTACHINO

N. VERMONT

A. G. VERONA

A. MURNU

De la cele vreo 200 de lucrări, cu care se prezintă publicului vre-o cincisprezece artiști-pictori și sculptori — și până la căpătînea de 500 lucrări, expuse de 64 de artiști expozați, de sigur că e o diferență bună.

Drept e că și paisprezece ani de activitate armonioasă a acestui ceh artistic trebuia să aducă, cât de cât o înflorire pe tărâmul artei la noi.

Maș ales că „Tinerimea artistică“ s'a bucurat și se bucură de interesul A. S. R. Principesa Maria, președinta de onoare a asociației.

Și mai ales că, dacă din punct de vedere cantitativ a sporit atâtea ac-

dincios unui crez artistic — ceea ce ar trebui să aibă în vedere și artiștii mai tineri, atât de ușor porniți pe panta primejdioasă a imitațiilor.

Artachino, cu cele câteva capete de expresie, din care notez în deosebi, „Profil“ și cu câteva peisaje, de o puritate, desen și culorit cu totul neobișnuite, învederează anul această o mai mare putere de activitate, decât mai mai credeam în stare, din felul în care s'a prezentat în expozițiile celor din urmă cinci ani...

Unul din cei ce, iarăși, se ridică peste obișnuitul nivel de manifestare este *Arg. Murnu*, cunoscutul

mai luminos ca niciodată, găsiat armonii în game mai puțin închise decât până aci.

Iar *Satmary*, acest adevărat „jongleur“ al paletelor, care își propune par'că, în fiecare an s'a își alcăgă un anume fel de subiecte, de tonalități, s'a mai gândit să ne dea un „interior“ foarte reușit și o sumă de priveliști frumoase de vechi biserici, cele mai multe proiectate pe fonduri întunecoase, atât de potrivite, uneori, acestui fel de reprezentări.

Vermont cu o sumedenie de mici lucrări, în care găsim atâtea priveliști atrăgătoare și atâtea și atâtea mici giuvaeruri demne de pictorul Vermont de odinioară, are și o com-

paniei de astă-vară.

Maș rar se poate închipui o activitate de artist, atât de solid și liber desfășurate de câțiva ani de zile, de când Verona, domnește asupra mișcării noastre artistice ca unul din patentații artiștii dela noi!

Ion Gruia

Artistul și publicul

— Programul „Flacărei” —

de I. FOTT

— Urmare și sfârșit —

Ce cuprator aprins de gânduri, de înfloritoare fantezie, de viață puternică și aprigă e creierul unui Shakespeare! Din vălmășagul de impresii pe care le culege zilnic, care-l rănesc, îl entuziasmează, îl fac mândru și trist, din puternica constituire a naturii sale sufletești din visurile sale solitare, din experiențele sale, artistul coordonă, *idealizează* făcându-l, conține opera de artă. Muncă titanică, dezinteresată, elaborată în inconștientul naturii sale, din curiozitate, din exuberanță de viață, din necesitate. Fire ce nu poate trăi de cât din iluzii, din simpatia cea mare ce-o răspândește peste toate lucrurile, din patima iubirii pentru toți care-l face capabil să pricacească totul, să-l pătrundă, să-l încalzească la pieptul său și — astfel purtând făclia luminii în sus, înălțându-se, proiectează contemporanilor săi, omenirii, idealul etern, viața *asa cum trebuie trăită*, așa cum se prezintă, așa cum ni-o închipuim că este.

De aceea artiștii sânt reprezentanții cei mai aleși ai neamurilor, sufletele lor sânt harpa coliana a vremii, rezultanta tuturor eforturilor, a tuturor dorințelor, a tuturor velleităților: operele cele mai glorioase din istoria popoarelor, cele mai liniștite și cele mai bogate în izbânzi morale și materiale au dat naștere celor mai mari artiști.

...Se plimbă, poate, în curtea sărăcăcioasă a casei sale, cufundat în gânduri și furat de visuri, își amintește curtea strălucitoare de bogăție, de mărire și de mândrie, evocă gesturile, fine și studiate ale prințeselor, ale prinților de coroană, ale ducilor, ale marchizilor, și stă întâipărit adânc în mintea lui aristocrația aceasta puternică, galantă și gata de orî ce jertfă, înzestrată cu una din cele mai luminoase și mai fericite educații ce s'a văzut vreodată. Și creiază divină figură a *Monimei*, dragostea puternică și nefericită a *Fedrei*, lupta din tre datorie și patimă, conflict sufletesc urias, care distruge o casă întreagă; schițează pe *dragălașa Ifigenia*, pe mândra și cruda *Atalia*, pe fermecătoarea *Estera*, etc.

Cât trebuie să fi iubit oamenii acest suflet delicat de femeie, cari plângea la cea mai mică nenorocire a altuia.

Iar cavalerismul, educația desăvârșită, frăgezimea sentimentelor nu sânt calități ale rasei franceze, ale operei lui Racine! La un anumit anotimp, când natura e plină de flori și de mirezme, când izvoarele curg limpezi, murmurătoare ce hăsmuesc fericirea paradiziacă a primei perechi, a celei dintâi dragoste, când cerul e așa de clar, când clopote vestese călătorii spre coamele munților când cavalerul cântă și cerul pare încrămenit în frumusețea celei mai iubite zile de Maiu, când arborii înmărmătesc, când stelele răsar pe bolta albastră ca fecioare ce călă de după stocuri la bucuria vieții și pe secretele ei plăceri — deodată apare priveghetoarea, cântărețul, care farmecă, cucerește, înviază, însuflețește totul: e rolul cerese sufletul naturii.

În orele lui singuratic, în tumultul puternicilor sale sentimente, va fi răsărit în mintea lui Goethe silueta prietenei sale în vezi adorate și în vezi inatacabile și pure, care îi gonea gândurile rebele, îi potolea patima beinfrănată, cu vorba ei dulce, convingătoare și cuceritoare. Și astfel o întâmplare a vieții i-a dat prilej să conceapă pe femeia ideală și curată, binefăcătoare și senină pentru viața omului care este *Ifigenia* lui.

Această preocupare continuă cealaltă lume, îl face pe artist să se depărteze de realitate, și să ducă paralel două vieți — viața de toate zilele și viața ideală, a visurilor — De aceea în operele lor artiștii devin impersonali, conștientând ideea platonice, esența lucrurilor, cum spune Schopenhauer, puiind din glasul lucrurilor trecătoare tot ce-i etern și veșnic omenesc în ele, privesc totul sub specia eternă.

Inspirația îi înalță și dezbracă de preocupările materiale ale acestei lumi; acolo pot să-și cânte ascultând armonia sferelor, pe „nemuritoarea iubită”, eroizmul, gloria, durerile și bucuriile, dezastrele și triumfurile sufletului nostru.

Și în aceste clipe artistul nu e nici roman, nici francez, nici german e numai om, nu știm momentul, când a scris versurile, el e cântărețul sufletului, profetul naturii, dezlegătorul problemelor existenței, atunci, în acele clipe se confundă cu eternitatea.

Ce-i pasă că viforele existenței îl doboară la pământ, că răutatea și invidia îl inconjoară, că întreaga lui viață stoarsă în nopțile de veghe, că toată străduința lui e zadarnică — că recunoștința oamenilor e departe că vanitatea gloriei nu-i gădilează amorul propriu. El cântă „ca pasărea pe ram”. De ce? Dar priveghetoarea nu cântă numai pentru ea, când totul tace în amurgurile splendide ale primăverii, când zina se luptă cu noaptea, când zările tîvite cu sînge prevestesc moartea crăiesei luminoase? O încercăm să cânte viața, imensul farmec și uriasa putere a naturii. Prisosul energiei acumulate, toate dorurile, toate înfrângerile, toate izbânzile și toate bucuriile unui individ și ale unui popor, se revarsă din sufletul artistului, din strunele lirei sale vibrânde, încăpătoare și capabile, în cântul ei, să înfrîngă gânduri și jale, iubire și ură...

Căci arta singură e conservatoarea marilor virtuți și creatoarea izbânderilor morale...

Când Grecia veche era amenințată de un pericol uimitor, areopagul său poporul trimitea soli ca să consulte pe preoteasa Pythia. Ea era

păzitoarea focului sacru, a tradiției, ea reprezenta credința și puterea poporului. Și vorbele ei încălțate, cu tălcuri felurite, rostite de pe tripod, primiau cu inimile credincioase aripile încrederii și ale entuziasmului. Ostașii plecau la izbândă sigură. Acesta e și rolul artei.

Au trecut două milenii de când a încetat, de a mai juca rol politic poporul Heladei, — de mult a încetat și el de a mai fi. Dar incomparabilii săi artiști au săpat în marmură, au nemurit în simboale de eternă frumusețe, istoria, religia și individualitatea neamului grec.

Ce armate puternice vor fi comandate de Ramses al II-lea Egipteanul, ce victorii neînchipuit de mărețe nu vor fi fost raportate de Nabuchodonosor Chaldeanul, dar toți laurii lor s'au vestejit — de-abia câte un savant mai desgroapă din ruinele trecutului frunzele împrăștiate ale coreanilor lor moarte!...

Ce e războiul peloponesiac în comparație cu marile războaie ale imperiului raportat de Atena cea strălucitoare în artiști și în cugetători, fiindcă ei reprezenta și ducea mai departe făclia culturii și a civilizației, fiindcă războiul peloponesiac a fost descris, în vicisitudinile lui de unul din cei mai mari istorici ai lumii — și-o frântură de Cupido primitiv, sau un braț de statuie de a lui Phidias, un pasaj dintr-o operă a lui Sofocle, ne interesează mai mult de cât găsirea a zece cetăți egiptene sau chaldeene noi.

Artiștii greci au vorbit în numele culturii, au apărut patrimoniul inalienabil al sufletului omenesc, virtuțile sale nobile, libertatea sa, avântul său, măreția sa, eroizmul, durerile sale și aspirațiile sale veșnice. Toată gloria lui Gengiskan nu valorează cât două versuri din Eschi sau Goethe. Manifestațiile nebune ale naturii noastre satisfacerea patimilor noastre a dorințelor și năzuințelor noastre poftitoare și distrugătoare sunt operă vulgară și neînsemnată.

Admirăm pe cel ce, înbis în odăia lui, ca într'un templu, jertfește viața, plăcerile, velleitățile sale de om pentru crearea unui ideal, pentru descoperirea unui bun științific, care să usureze mizeria și disperarea înăbușitoare acelor mulți, admirăm pe cel ce, martir al datoriei și al concepțiunii sale, își sacrifică viața pe câmpul de onoare al existenței sale în lupta crâncenă cu dușmanul.

Pe aceștia îi admirăm. Noi trebuie să ne înălțăm spre ei. Dacă vrem să fim oameni, cu adevărat, — pe artist trebuie să-l înțeleagă publicul. Popoarele cari nu-și cunosc pe artiștii lor cari îi desconsideră sau îi ignoră, aceste popoare sânt demne de plâns. Iar artiștii cari scriu pentru public sânt ca vizitatorii din porticele marelui templu al lui Solomon, convingerea și disprețul oamenilor cinstiți, trebuie să-i izgonească din locașul pe care-l profanează cu gândurile lor meschine de negustori, templul e numai pentru rugăciune. Cei nechemăți n'au ce căuta acolo, locul lor e alturea.

ooo

STRIGOIUL

(După Baudelaire)

*Ca îngerii cu ochi de pară
Am să mă întorc la tine iară
Și n'atut tău, înecis
Cu noaptea am să mă strecoar,*

*Și am să-ți dau, frumoasă brudă
Săruturi reci ca rețea lună
Și mângâieri de șerpă ce n'au
Târșec al trupului lor lunt.*

*Și când veni-va dimineața
Va fi locul meu gol ca ghița
Cum alții alții stăpânesc
Prin dragoste și jericire
Pe viața ta, pe-a ta iubire
Ea vrea prin frică să domoară,
Ana Al. Codreanu*

ooo

EPIGRAMA

Apa trece

Unui bătrân dușman
*Un riuțel... surdă, bătrâne,
Dar nu știu că eu le întrec:
Alăteu riuțele trec,
Dar Riuțel rămâne.*

Unui ofițer de administrație,
care scrie,

*De și e ofițer de ală,
Dușmanii—in a lor orbire—
Au îndrăznit să-și spună n'afac
Că n'ar fi scriitor subțire.*

Revistei „Crai Nou”
*Să scoți o foaie reușită,
Asta-i banal, străvechi:
Dar n'o s'o tii dacă nu ești
Crai vechi,
Const. Riuțel*

Vederi dela Ierusalim

Vederi luate de pe muntele Maslinilor

MOARTEA LUI AKIM

SCENA VIII

Akim... Gregor...

Contele.—Ce ai să-mi spui Akime?
Akim.—Șezi colea Gregor... Să-ți spun ce e cuminte. Eu am fost un mare ticălos toată viața, dar nu m'a știut nimeni. Am furat lucrurile oamenilor, a mdat foc căilor cu fân, am făcut și onoruri. Nu s'a gândit nimeni că eu le făceam toate astea. Eu așteptam să treacă drumeții prin sat... știu țigani căldărari... și numai atunci furam. Și lumea credea că ei fură.

Contele.—Rău ai făcut.
Akim.—Știu... Nică nu puteam să mor din pricina asta... De aceea am chemat pe câte cineva aici... păgubașii... să le spun păcatul și să le cer iertare...

Contele.—Bine ai făcut...
Akim.—Și eu m'am deslegat, și acum o să pot muri liniștit, dacă mă ierți și tu.

Contele.—Eu? De ce?
Akim.—Am să-ți spun, ascultă. Eu aș fi fost un om cum se cade Daniel Wladimirov—dacă aveam ceva noroc... Am văzut oamnei mai proști ca mine care-și întemeiau o gospodărie, un petec de pământ... niște vite în bălătură. Aveau neveste și copii. Cei mai săraci tot găsea unde să-și hodinească casele. Eu n'am găsit și nu eram om de rând. Dar n'am avut noroc. Dacă am văzut că Dumnezeu nu m'ajută, m'am legat cu dracul. Unde vedeam o vită frumoasă mă gândeam că și eu am dreptul la ea și o furam. Vedeam o căpiță de fân și ziceam: de ce să nu fie asta a mea? De ce s'o aibe altul? Și fiindcă nu puteam s'o fur, fi dădeam foc... Pe urmă cum începui să intru în casele oamenilor, furam lucruri de preț. Nu mă vedea nimeni. Eram smerit și nimeni nu m'ar fi bănuț. Când a fost să mă văd cineva, i-am spintecat capul cu securea și îmi păra bine că se frământa lumea, cine l'a omorât? De ce l'o fi omorât? Și la mine nu se gândea nimeni. În vremea asta încercam să mă apuc de vre-o meserie cinstită, că mă muștra cugetul, ziceam: Dacă mi-o isbuti meseria asta, mă las de fapte rele. Dar toate eșeau pe dos, și de fapte rele nu mă lăsam. Ehe. De ai ști câte am făcut de 30 de ani încoace, aici și în satele vecine. Răzburarea, umflirea mă răzburam bucățile de pâine pe care mi le dădea câte un țaran milos ca unui cerșetor. Cu cât îmbătrâneam, în loc să mă potolesc, măi rău mă înrăiam... Voiam să trăiesc și eu un an fericit. Să mă întind lângă un foc bun, să mănânc o mâncare caldă, să dorm pe un așternut curat. Și atunci...

Contele.—Atunci?
Akim.—Am stat și am făurit un plan isteț... Cum aș putea să mă scap de moșii Wladimirovilor? Cum să umilesc la rândul meu pe toți cei cari mă umiliseră toată viața? Vream să fiu și eu puternic odată. Și m'am hotărât să încep...

Contele.—Cât e de atunci?
Akim.—Treț (3) ani.
Contele.—Cum trei ani? Credeam că acum 25 de ani, înainte de nașterea mea.

Akim.—A, nu... Până acum trei ani au ținut necezarile mele...
Contele.—Nu înțeleg nimic... spune...

Akim.—Acum trei ani, murind Sonia Wladimirovna, mă gândeam că tu ai să vii înapoi dela Petersburg să vezi moșii. Cum însă nu fuseseși de atâția ani... nu știai ce s'a întâmplat pe la noi. M'am gândit așa: Ce ar fi dacă m'aș lua eu bine pe lângă băiatul ăsta? Ce să-ți spun? Să-ți spun că-i sunt tată...

Contele.—Ce vorbești tu Akime? Aiurezi?

Akim.—Nu Gregor Wladimirov, nu aiurez. M'am gândit să-ți spun că tu ești copilul meu.

Contele.—Gura? A fost o minciună ce mi-ai spus acum trei ani la mormânt?

Akim.—Firește.
Contele.—Cum? Eu nu sunt copilul tău?

Akim.—Nu.
Contele.—Tâlharule. Cum? Cum nu ți-a fost milă, mișelule?

Akim.—Nu lovi Gregor, nu lovi, ascultă-mă... trei ani de zile m'a muștrat cugetul, iartă-mă...

Contele.—Să trăesc eu trei ani blestemând amintirea mamei, să trăesc departe de mormântul ei cu sufletul înveninat? Căine?

Akim.—Ar trebui să te bucuie ce ți-am spus eu Gregor. Vreau să mor, nu știe nimeni... Gândește-te... Sonia Wladimirovna n'a fost vinovată... Mama ta a fost o sfântă...

Contele. (înfurecat).—Akim, Akim, spune drept, când ai mințit: atunci sau acum?

Akim.—Atunci am mințit, crede-mă fiindcă aveam nevoie. Acum spun adevărat: Nimeni nu minte în ceasul morții. Cel ce minte cât trăiește minte pe oameni, cine minte în ceasul morții minte pe Dumnezeu. Eu mă duc la Dumnezeu. Iartă-mă. Iartă-mă.

Contele.—Da, da. Ai dreptate... Mama n'a fost vinovată. O ce fericire. Te iert Akime, odihnește-te în pace, Dumnezeu să te ierte. Sunt fericit... (Țăranii lor cari încep să intre). Puneți îngeri albi pe mormântul mamei! Sânt fericit! Trimiteți pețitorii Lenei Fedorovna!

Akim. (ajurând).—Taci, Taci. Uite-te colo. Ce văd eu acolo? Cine trece pe acolo. Sunt păcatele mele, nu, nu; nu sunt păcatele mele. E sărăcia mea. E toată viața mea și bațjocura și nevoile și ura și răzburarea mea... Mori căine. Mori tâlharule. Haide, ce mai stai? te-ai iertat toți. Hai odată (cade mort).

CORTINA

000

Viața artistică și literară

D. V. Mestugean, subdirectorul ziarului „Universul”, a plecat, pentru o lună, la Ierusalim.

În prima zi de Paște își va deschide stagiunea opera româno-italiană, la teatrul *Comedia*, formată din elemente de valoare. Se va cânta *Tosca* iar a doua seară *Rigoletto*.

„Regina noastră”, noul volum al d-lui V. Mestugean a făcut o excelență imprevizibilă în cercurile noastre literare cum era și de așteptat. Viața și opera Carmen Sylvei sunt povestite în stilul admirabil atât de obișnuit d-lui V. Mestugean.

Numărul de sărbători al revistei „Vitorul Țării” va cuprinde minunate articole și poezii de d-nii Ion Al. Giorgiu, Em. Grigoraș, N. Pora, I. Chiru-Nanov, G. Georgescu-Theologu și alții cum și bogate ilustrațiuni în text. Direcțiunea revistei o au acum colaboratorul nostru d. Leontin Ilescu și d. T. Grigoriu iar direcțiunea administrației a fost încredințată d-lui M. Socianu, un admirabil arganizator administrativ.

„Prenves d'amour” este titlul unei elegante lucrări artistico-literare a cunoscutii scriitoare d-na Elena Bacalogu care și-a stabilit un nume frumos în literatura mondială. Lucrarea e precedată de o minunată prefață datorită d-rei Elena Văcărescu, o scriitoare distinsă și mult apreciată pretutindeni.

Poezii Oreste și Ion Pavelescu au dat la lumină „Zile de purpură”, un poem din viața ostașilor noștri, despre care poem ne vom ocupa în curând.

Miercuri au început, în grădina Blanduziei, repetițiile companiei li rice române G. D. Carussy.

Miercuri a început congresul asociației artistice „Scena” din Capitală.

„Asociația generală artistică din România” a ținut Joi adunare generală urmată de o sesiune artistică.

Candidații la directoratul Odéonului din Paris, în urma plecării lui Antoine, sunt d-nii Emil Fabre, Cora Loparecic, Paul Franck Lugnet Pöe, Parel, etc.

Societatea „Tinerimea artistică” și-a deschis expoziția din anul acesta în cele mai frumoase condițiuni. La inaugurare a binevoit să asiste și A. S. R. Principeasa Maria.

În seara de 9 Aprilie a. c. va apărea la Ateneu celebrul violonist-virtuoz Wilby Burmester care va executa un program bogat în beneficiul Societății Studenților în medicină.

La zilele de 19 și 22 Aprilie a. c. va fi la Ateneu concertul lui Leo Slezac, celebrul cântăreț, care a contractat un angajament pe cinci ani în America.

La Paris s'a reluat „La Chateline” de Alfred Capus cu Jane Harding în rolul principal.

Revista „Les Annales des nationalités” din Paris pregătește un număr special închinat țării noastre și bărbaților noștri mari.

„Domnul Notar”, frumoasa piesă a d-lui Octavian Goga, se va juca și a doua zi de Paște la Teatrul Național.

În seara de 29 Aprilie a. c. va fi la Teatrul Național prima reprezentare a piesei „Fra Francesca” de Paul Gavault.

ELOCUENȚA EPISCOPULUI

Ziarul englez „Tit Bits” publică următoarea istorioara pe care o garantează:

„Un episcop, făcând o vizită pastorală în eparhia lui, se duse să viziteze și un azil de alienați. Se folosi de ocazie ca să facă o predică frumoasă în fața internaților cărora li se permisese să vie la biserică.

„Înainte d'a pleca, prea sfințitul întrebă dacă plăcușe cuvintarea lui auditorilor. Directorul respectuos îi răspunse:

— Foarte mult, prea sfințite. Mai cu seamă au fost foarte impresionați idioșii.

000

A apărut:

REGINA NOASTRĂ

Cu prilejul aniversării de 70 ani a M. S. Regina Elisabeta a României

DE

V. MESTUGEAN

Un elegant volum cu coperta colorată cuprinzând întreaga viață a grațioasei noastre Soverane.

Un capitol special e consacrat operei literare a Carmen Sylvei.

267 pagini, 50 ilustrații în text, reprezentând pe Regina la diferite epoci.

PREȚUL 1 LEU

La toate librăriile și la Administrația ziarului „Universul”.

000

Luni s'a reprezentat pentru prima oară, la Teatrul Național, piesa „Akim”, tragi-comedie în trei acte de Victor Blăniș.

Publicăm sfârșitul actului al treilea și anume partea când „Akim”, bătrânul cerșetor ajuns boer, nu poate să moară din pricina multelor păcate făcute în viață.

El chiamă pe toți țărani cărora le făcuse rău și le cere iertare.

Văduva.—Sărut mâna părinte... De ce n'ajă chemat?

Preotul.—Uite ce e femece, crești-aul ăsta nu poate să moară. Zice că ți-a făcut un mare rău și de aceea nu-l iartă Dumnezeu.

Văduva.—Mi-e rău? Ce rău putea să-mi facă mie. Eu un singur neceaz am avut în viață. Când mi-au omorât tâlharii, bărbatul... și mi-au dat foc casei și mi-au ars cei doi copii și mi-au pierit toate vitele... nu iar mai răbda sfântul. Să-i trăzescă Dumnezeu maică. Să li să nura nod în gât în ceasul morții și să nu moară până nu i-o dezlega eu... și dacă, or muri să-i îngroape de vii și să-i găsească întorși după 7 ani... Neam de neam...

Preotul.—Nu striga așa femece alui Dumnezeu. Nu vezi că e un om bolnav aici?

Ce strigi așa.

Văduva.—Ce vrei cu mine, ce vrei Akime?

Akim.—Vreau să mă desleg... vreau să mă ierți...

Văduva.—De ce?

Akim.—Fiindcă eu ți-am dat foc casei și ți-am omorât bărbatul și copiii.

Și...

Văduva.—Tu ai fost? Blestemat să fii în vecii vecilor, nelegiuitule: Tâlharule... Bădăntule... Ucigașule... Praf și cenușă...

Preotul.—Femece, n'auzi?... Ce strigi așa. Dezleagă omul să moară liniștit.

Văduva.—Nu. Nu.

Preotul.—Ce folos are? Lasă-l să moară că-l pedepsește Dumnezeu în lumea cealaltă.

Văduva.—Ah... bine că te-am găsit ucigașule... Stai că ți-arăt eu ție.

Preotul.—Să nu faci una ca asta că e păcat. Dacă-l ucizi cu mâna ta, nu-l mai pedepsește Dumnezeu. Mai ține fată-l... să moară singur... că și așa tot mort are să fie...

Văduva.—Așa? Il ierți. Te ierți Akim.

Akim.—Mă ierți, mă ierți părinte (femece). Ești afară, hai, puneți, mâna pe ea și bateți-o să o faceți numai vântății... Auzi, auzi să mă blesteme pe mine în ceasul morții.

Preotul.—Stai... stai liniștește-te. Așa... Ține lumânarea... ține mâinile pe piept. Include ochii... Așa... D-zeu să te ierte... (țăranilor, care încep să vină). Inceți. Pașiți încet, a murit.

Akim.—N'am murit, părinte.

Preotul (plietisit).—Da de ce n'ai murit?

Akim.—Mai am un păcat.

Preotul.—Unul singur?

Akim.—Da...

Preotul.—Spune-l, uite țărani aici... e tot satul...

Akim.—Să se ducă dracului toți. Nu mai am nimica cu ei.

Preotul.—Da cu cine ai?

Akim.—Cu eu Gregor Wladimirov. Chemați pe Gregor Wladimirov.

Preotul.—Nu știu că el nu vrea să vie?

Akim.—Chemați-l spuneți-i că am o taină mare să-ți spun...

Iar voi plecați, duceți-vă dincolo și Sfinția ta părinte... Puneți-mi în tâu perna sub cap... Așa (Gregore intră). M'am ușurat... Acum știu că am să mor. Așa. Bine ai venit Gregor Wladimirov. Am să-ți spun o taină mare... Ești afară voi moșciilor. Și sfinția ta, părinte ți-ai făcut datoria... du-te dincolo... (mormăind).

Du-te dracului și tu.

NOUA SERIE A MARILOR Premii și valoroaselor

ce se vor oferi de

Ziarul UNIVERSUL

abonaților săi la tragerea din luna Maiu 1914:

Lei 5.000 Lei

IN BONURI COMUNALE 4%

CU CUPONUL DE NOEMBRIE 1914

Un elegant DORMITOR de BRONZ

de mare valoare, al 11-lea dormitor furnizat pentru premiile noastre, de cel mai recomandabil depozit de mobile de fier și bronz „INDUSTRIA METALICA MARCU”, Bulevardul Elisabeta No. 8. București

UN ELEGANT PAT PENTRU COPIL

cu împletitură de sârmă și somieră, cumpărat tot dela „INDUSTRIA METALICA MARCU”

JUMATATE GARNITURA MOBILA

pentru salon, de bambu, compusă din: 1 canapea, 2 fotolii și 4 scaune elegant tapisate

O oglindă venețiană de cristal.-- Una etajeră elegantă de bambu

Un euer de bambu cu oglindă DE CRISTAL, PENTRU ANTREU

Toate acestea cumpărate dela marele magazin de mobilat MARCO DATTELKREMER, strada Carol No. 62, București

Un Dormitor de lemn fin

construit în marea fabrică de Mobile de lemn MARIN V. GANEA, șoseaua Mihai-Bravul No. 37 și strada Șerbănică No. 10. — Sucursala: Calea Victoriei No. 107.

UNA FRUCTIERA de metal alb argintat, cu trei etajere de cristal, foarte elegantă.

UNA TAVA de același metal, garantat că nu înegrește, împreună cu șase pahare moderne pentru ceai.

UN SERVICIU de scris pentru birou, de metal alb fin argintat, având două călimări de cristal fin șlefuite.

UN SERVICIU de dessert, având 12 cuțite cu mânere de sidaf, montate pe un suport foarte elegant.

UN COȘULET de metal alb fin argintat, pentru cărți de vizită, model nou, foarte elegant.

UN SERVICIU pentru copil, compus dintr-o ceașcă de cafea cu lapte cu suportul său și o linguriță, toate plasate într-o cutie frumos, căptușită cu mătase albă.

Toate aceste obiecte sunt furnizate de către marele magazin de bijuterii, ceasornice și argintărie, *Frații A. & I. Roller*, strada Carol 50, Etaj, București.

UN GRAMOFON foarte elegant, cutia de stejar, cu plachete de meta, și fin nichelat, cu 6 plăci duble, adică 12 cântece.

UN FLAUT DE ABANOS, cu 12 clape, într-o cutie fină căptușită cu catifea.

UNA VIOLĂ FINĂ cu arcuș și accesorii de rezervă.

Toate aceste cumpărate de la Marele Magazin de muzică *Jean Feder*, București, calea Victoriei 54, Furnizorul Curții Regale.

UNA MADOLINA italiană, de palisandru, ornamentată, cu testiera prelungită, specială pentru concert.

UNA CHEFARA cu mecanică.

UNA HARMONICA cu două rânduri, cu 19 clape și 4 basuri, burduful dublu, cu colțuri de metal.

Cumpărate de la Magazinul de muzică „*la Harpa*”, București, strada Cotlet No. 5.

UNA BICICLETA ELEGANTA «SPORT» cu roata liberă și frână automată prin contrapedalare.

UNA PUȘCA de vânatoare cu două țevi, țevile de oțel, «Bayard», din renumita fabrică de arme «Pieper-Bayard». Această armă are 4 zăvoare de siguranță, țeava stângă choke-bore și poate întrebunța atât pulberea neagră, cât și pulberea fără fum.

UNA CARABINA semi-automată de mare precizie «Pieper» cu tirul garantat precis.

UN REVOLVER SISTEMATIC.

Cumpărate de la marele magazin de arme și biciclete *B. D. Zismann*, furnizorul Curții Regale, calea Victoriei 44, București.

O ELEGANTA JARDINIERA oxidată.

UN ELEGANT PORT-VISIT aurit înăuntru, furnizate de la cunoscutul magazin de bijuterii *Th. Radivon*, bulev. Elisabeta 6 bis, București

6 LINGURITE cumpărate dela marele magazin de bijuterie și ceasornicărie *Schmidt și Stratulat*, calea Victoriei 53.

SERVICIU PENTRU DULCEAȚA pentru 6 persoane compus din 6 pahare cu suporturile lor de argint de China.

1 CHISEA.

1 TAVA MAJOLICA CU NICHEL.

1 SERVICIU PENTRU OȚET ȘI UNTDELEMN de argint de China și cristal.

1 BASTON de lemn fin incrustat cu argint.

Toate acestea furnizate dela marele magazin de bijuterie și ceasornicărie *Schmidt și Stratulat*, calea Victoriei 53.

UN CEASORNIC DE PERETE, de lemn sculptat, cu cuc, cântând la ore și jumătăți.

1 BRAȚARA CU CEASORNIC, pentru damă, formă modernă de argint marcat de Stat.

UN PORTZIGARET DE ARGINT veritabil, marcat de Stat.

6 LINGURITE, CRISTOFLE, frumos argintate și aurite, cu cutia lor tapisată.

Cumpărate dela „*Ceasornicăria Colței*”, magazin de încredere.

UN PATHEFON din renumita fabrică *Pathé Freres Paris*, cântă fără ace, fără pavilion cu diafragma de concert și 12 cântece, 6 plăci, 30 cm., 12 plăci cântate de celebrii artiști *Carusso, Titta Rufro, Slezack, Galvamy, Bellincioni* și *Muzica Gărzii republicane*, cumpărate dela depozitul *Pathéfonului* din București, calea Victoriei No. 107, cea mai mare casă în această branșă.

1 BAROMETRU DE PRECIZIE, furnizat de *Casa Menu & Comp.*, calea Victoriei.

CALIVARA DE CRISTAL, cu pedestalul de marmoră neagră cu etajera de bronz.

CALIVARA DE CRISTAL cu postamentul de temn de stejar.

CUTIE ELEGANTA PENTRU TOALETA cu oglindă.

ETAJERA DE STEJAR pentru scrisori furnizate dela librăria *A. A. Stănculescu*, Bulevardul Elisabeta No. 5 (Palatul Eforiei).

UN COSTUM DE HAINE (saco) după măsură și alegerea stofei, care se va confecționa de cunoscuta croitorie *Jaques Grünberg*, str. Academiei No. 25.

PATRU SPLENDEDE CEASORNICE DE AUR, 44 carate.

ȘEASE CEASORNICE DE ARGINT special comandate pentru abonații noștri.

25 CAȘETE-FLORA, conținând săpun, pudră și cremă „*Flora*”.

20 PLACHETE DE METAL cu efigia Regelui și Reginei.

Alară de acestea, toți abonații mai primesc gratuit un volum din cărțile ce apar în

Editura Ziarului „Universul” aparite anume pentru abonați.

Prețurile de abonament sunt aceleași: Pe un an lei 18; pe 6 luni lei 9,15; pe 3 luni lei 4,65.

Pentru concursarea la premiile de mai sus, abonații pe un an primesc 30 bonuri, cei pe 6 luni 15 și cei pe 3 luni 5 bonuri. Abonații pe un an participă la două trageri, deci după prima tragere vor primi încă 30 bonuri pentru tragerea următoare.—Administrația „Universul” nu întrebunțează incasatori. Plata abonamentelor se face direct la casa administrației ziarului, prin mandat postal sau în persoană.